

Κάποια μέρα τοῦ Δεκέμβρη τοῦ 2002 ὁ Σωτήρης Ριζάς, νέος ιστορικός πού συνεργάζεται μέ τό ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ, μοῦ εἶπε ὅτι ἀναφέρομαι σέ βιβλίο τοῦ καθηγητῆ Κουλουμπή. «Τσερα ἀπό λίγες μέρες μοῦ ἔστειλε ἓνα ἀντίτυπο. Τό βιβλίο ἔχει ἐκδοθεῖ τόν Νοέμβρη μέ τόν τίτλο: «...71...74 Σημειώσεις ἑνός πανεπιστημιακοῦ». Ὁ Θεόδωρος Α. Κουλουμπής εἶναι σήμερα γενικός διευθυντής τοῦ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΕΛΙΑΜΕΠ), ἀφοῦ ὑπῆρξε καθηγητής στά πανεπιστήμια American University (Washington), Αριστοτέλειο Θεσσαλονίκης καὶ Ἀθηνῶν. Μέ τό ΙΔΡΥΜΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Κ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΗΣ ἐγώ ἐμπλέκομαι, γιατί ἀπό τῆς ἴδρυσεώς του πρίν ἀπό μερικούς μῆνες εἴμαι μέλος τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ γενικός διευθυντής του. Ἡ ἀναφορά (σελ. 344) ἔχει ὡς ἔξης:

22 Αργοστορ 1974

Συνέντευξη με το Νίκο Λιναρδάτο

8:00 μέχρι 9:30 μ.μ. Πήγαμε με τον Τζων Νικολόπουλο να επισκεφθούμε το Νίκο Λιναρδάτο (τώρα γενικός γραμματέας του υπουργείου παρά τω πρωθυπουργώ – δηλαδή Τύπου, Προπαγάνδας και Πληροφοριών).

Ο Λιναρδάτος, πολύ ευπαρουσίαστος ἄνδρας, μας εἶπε το «τεράστιο πρόβλημά» του. Παρά το γεγονός ὅτι η χούντα ἦταν ἑνα καθεστώς ολοκληρωτικό που υποτίθεται ὅτι είχε ειδική ικανότητα στην προπαγάνδα, αυτός χληρονόμησε ἐναν οργανισμό Γαργαντούα, αναποτελεσματικό και πολύπλοκο, στελεχωμένο με ανίκανους. Πρόκειται για χουντικό μηχανισμό – τα περισσότερα από τα στελέχη είναι ἀνθρωποι φοβισμένοι μέχρι θανάτου ὅτι θα απολυθούν, δλοι τους θέλουν να εργάζονται σαν σκυλιά για να συγχωρεθούν, ορισμένοι ακόμη υπονομεύουν, αλλά οι περισσότεροι είναι εντελώς ανίκανοι για αποτελεσματική δουλειά στον τομέα των πληροφοριών.

Η παρούσα κυβέρνηση Καραμανλή είναι προσωρινή. Επομένως, ο ἴδιος δεν θέλει να προχωρήσει σε αναδιοργάνωση του υπουργείου προ των εκλογών.

Με επαίνεσε και αυτός για την κατάθεσή μου στο Κογκρέσο και για την «εξαίρετη» ἔκθεση που υπέβαλα μετά την επιστροφή μου από το ταξίδι μου το 1972 (πολύ αντικειμενική, ακριβής και καλά πληροφορημένος).

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΟ ΘΕΜΑ 152

Αύτή ή έπανοδος στό 1974 και ή άναφορά στήν τότε κατάσταση τῶν ὑπηρεσιῶν Τύπου μέ παρακινοῦν νά κάμω λόγο, συμπληρωματικῶς, μιά ἀκόμη φορά γιά τήν ἐνασχόλησή μου μέ θέματα τύπου και πληροφοριῶν στήν περίοδο μεταξύ τοῦ 1974 (γενικός γραμματεύς και ὑφυπουργός) και τῶν ἐτῶν 1989-1992 (ὅταν ξανάγινα δύο φορές ὑφυπουργός). Ἐκτός λοιπόν ἀπό τή συμμετοχή μου στήν ἐπιτροπή συντάξεως νόμου περί Τύπου (θέμα 68) τό 1975 ἀσχολήθηκα μέ μιάν ἀκόμη ἐπιτροπή.

Μέ ἀπόφαση (ὑπ' ἀριθ. 12471/Γ1/3590 τῆς 26 Ἀπριλίου 1975) τοῦ ὑφυπουργοῦ Προεδρίας Κυβερνήσεως συνεκροτήθη ἐπιτροπή «πρός ἐκπόνησιν και ὑποβολήν ἡμῖν ἐντός διμήνου, σχεδίου δργανισμοῦ τῆς Γενικῆς Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριῶν ἀποτελουμένη εἰς πρώτην φάσιν ἐκ τῶν κάτωθι:

- (1) Ἰωάννου Λάμψα, Γενικοῦ Γραμματέως Τύπου και Πληροφοριῶν, ως Προέδρου,
- (2) Νικολάου Λιναρδάτου, τέως ὑφυπουργοῦ Τύπου και Πληροφοριῶν και Εἰδικοῦ Συμβούλου, ως μέλους,
- (3) Δημητρίου Συναδινοῦ, Εἰδικοῦ Συμβούλου Τύπου και Πληροφοριῶν, ως μέλους,
- (4) Γεωργίου Καβουνίδου, τέως Γενικοῦ Διευθυντοῦ Τύπου και Πληροφοριῶν, ως μέλους,
- (5) Παναγιώτη Κουτελίδα, μονίμου ὑπαλλήλου ἐπί βαθμῷ 6ω τῆς Γενικῆς Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριῶν, ως Γραμματέως».

Ἡ ἐπιτροπή ἀνασυγκροτήθηκε τήν 12 Ἰουνίου 1975 μέ ἀπόφαση τοῦ ὑφυπουργοῦ (ὑπ' ἀριθ. 16979/Γ1/5114) και προσετέθη ως μέλος ὁ πάρεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας Τίτος Κούνδουρος* μέ ἀναπληρωτή τόν ἐπίσης πάρεδρο Χρῆστο Γεραρή.**

Ἡ ἐπιτροπή^ή στερα ἀπό πολλές πολύωρες συνεδριάσεις συνέταξε και παρέδωσε ἀρμοδίως λειτουργικό, ρεαλιστικό και λεπτομερές σχέδιον δργανισμοῦ, τό ὅποιον ὅμως οὐδέποτε ἐφαρμόσθηκε. Ἀντιθέτως ἀπό τό σχέδιο, τό ὅποιο τελικά ἐνομοθετήθηκε (βασισμένο στήν διαμορφωμένη τότε ἀπό τή χούντα κατάσταση) και ίσχυει σέ γενικές γραμμές και σήμερα, λείπουν, κατά τή γνώμη μου, ἐνισχυθεῖσαν ὅταν

* Ο Τίτος Κούνδουρος ἔγινε σύμβουλος Ἐπικρατείας και καθ' ὅλην τή διάρκεια τῆς διπλῆς θητείας τοῦ Κωστῆ Στεφανόπουλου ως προέδρου τῆς Δημοκρατίας ὑπηρέτησε ως νομικός του σύμβουλος.

** Ο Χρῆστος Γεραρής είναι σήμερα (2005) πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας.

τό 1989 άνέλαβα γιά λίγο χρόνο τή διοίκηση τής γενικής γραμματείας Τύπου και Πληροφοριῶν ως ίδιο πουργός Προεδρίας Κυβερνήσεως, τά χαρακτηριστικά ρεαλισμοῦ και όρθιολογισμοῦ τοῦ δικοῦ μας σχεδίου. Τότε διεπίστωσα τήν ἔλλειψη, πλέον, βασικής χρησιμότητας τής ίπηρεσίας αὐτῆς τόσο λόγω περιορισμοῦ τοῦ ἀντικειμένου της, ὅσο και γιατί τό προσωπικό της διορισμένο ἐν μέρει ἀπό τή γούντα και κατά τό μεγαλύτερο μέρος ἀναξιοχρατικά ἐπί πασοκοκρατίας ἦταν ἐπιεικῶς ἀκατάλληλο.

Ως κατάλληλη κατάληξη αὐτοῦ τοῦ θεμάτος δέν νομίζω πώς θά ἡμουν ἐκτός θέματος, ἀν ἀνατύπωνα ἐδῶ σημείωμά μου (non paper), τό ὅποιο ἀποδίδει τίς σκέψεις μου ἐπί τοῦ θέματος.

Αθήνα, 5 Ιουνίου 1990

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Κατά την προεκλογική του καμπάνια το κόμμα είχε δώσει υποσχέσεις για τη μείωση του αριθμού των υπουργείων και των υπουργών. Ο σχετικά μεχάλος αριθμός των υπουργών και υφυπουργών της νέας Κυβερνήσεως δεν έκαμε καθή εντύπωση στην κοινή γνώμη.

Είναι σωστό η υπόσχεση να πραγματοποιηθεί όχι μόνο για να φανεί συνεπής η Κυβέρνηση, αλλά και γιατί πράγματι υπάρχουν κρατικές υπηρεσίες που προσφέρουν πολύ λίγο σε σύγκριση με τις καταβαθμισμένες δαπάνες. Μιά από τις υπηρεσίες αυτές είναι η Γ.Γ.Τ. & Π..

Συγιστάται η κατάρχηση της Γ.Γ.Τ. & Π. για πολλούς λόγους, όπως εκτίθενται κατωτέρω, πέραν της δυσαναλογίας κόστους-αποδόσεως (cost-benefit).

1. Τα αντικείμενα της υπηρεσίας αυτής έχουν περιορισθεί σε σύγκριση με το παρελθόν. Στην πραγματικότητα το έρχο της περιορίζεται στην έκδοση διαφόρων δελτίων παρακολούθησεως του ελληνικού και ξένου τύπου, στη διευκόλυνση σε ορισμένες εκδηλώσεις των Ελλήνων και ξένων δημοσιοχράφων, στη χορήγηση μικρών ενισχύσεων σε εφημερίδες και περιοδικά, κυρίως της επαρχίας, και της λειτουργίας των γραφείων τύπου εξωτερικού και εσωτερικού. Επί πλέον ο αρμόδιος για την υπηρεσία αυτή Υπουργός ενεργεί και ως κυβερνητικός εκπρόσωπος. (Σημειώνεται, ότι από τις σημαντικότερες αρμοδιότητες ο έλεγχος της ραδιοτηλεοράσεως με το νόμο 1866/89 περιήλθε στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεοράσεως.)

Για τη διεκπεραίωση της εργασίας αυτής απασχολούνται συνολικώς 736 υπάλληλοι διαφόρων ειδικοτήτων, και δαπανώνται ετησίως (οικον. έτος 1989) περί τα 4 δισεκατομμύρια δραχμές.

2. Εκτός του υπερβολικού αριθμού υπαλλήλων πρέπει να σημειωθεί ότι και ποιοτικά η κατάσταση είναι κάθε άλλο παρά ικανοποιητική. Περίπου 400 από το συνολικό αριθμό υπαλλήλων διορίσθηκαν επί ΠΑΣΟΚ με καθαρά κομματικά κριτήρια χωρίς καμιά φροντίδα, αν οι διοριζόμενοι διέθεταν τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα, που απαιτούν οι νόμοι και οι ανάγκες της υπηρεσίας.
3. Λόγω της χαλαρής διαρθρώσεως της υπηρεσίας η Γ.Γ.Τ.& Π. ήταν πάντα εύκολο πεδίο ρουσφετολογίας και τούτο δύσκολα θα αποφευχθεί να συμβεί και τώρα.

Προτείνεται να γίνει πλήρης αναδιοργάνωση των κυβερνητικών υπηρεσιών τύπου με την εξής μορφή:

1. Να συσταθεί μια διεύθυνση στο Υπουργείο Προεδρίας Κυβερνήσεως η οποία θα εκτελεί τη λειτουργία ενημερώσεως (με δελτία ή άλλους τρόπους) των κυβερνητικών και κρατικών υπηρεσιών επί δημοσιευμάτων που τις αφορούν και τις ενδιαφέρουν. Ο αριθμός των δελτίων θα περιορισθεί και θα καταβληθεί ιδιαίτερη μέριμνα χια την τήρηση επαρκούς αρχείου. Επί των σημαντικών δημοσιευμάτων του εξωτερικού θα ενημερώνουν την κυβέρνηση και τις κρατικές υπηρεσίες και οι διπλωματικοί και άλλοι εκπρόσωποι της χώρας στο εξωτερικό.
2. Οι αρμοδιότητες των χραφείων τύπου των νομαρχών θα περιέλθουν αποκλειστικά στις νομαρχίες και θα ασκούνται από υπαλλήλους τους. Ήδη υπάρχει νομοθετική ρύθμιση (Π.Δ. 41/1989).
3. Η αρμοδιότητα της προβολής της χώρας στο εξωτερικό να περιέλθει στο Υπουργείο Εξωτερικών. Τα καθήκοντα των χραφείων τύπου εξωτερικού θα ασκούνται από τις πρεσβείες, στις οποίες θα τοποθετείται διπλωματικός υπάλληλος ως σύμβουλος ή ακόλουθος τύπου με την αναγκαία υποστήριξη σε προσωπικό και μέσα. Οι υπηρετούντες σήμερα στη Γ.Γ.Τ.&Π. υπάλληλοι του κλάδου ΠΕ2 χραφείων τύπου εξωτερικού θα μεταταχούν, ύστερα από επιβεβαίωση των προσόντων τους, σε ανάλογες κατηγορίες προσωπικού του Υπουργείου Εσωτερικών.
4. Να συσταθεί εξ υπαρχής ανεξάρτητη υπηρεσία (είτε ως δημόσιος οργανισμός, είτε με άλλη μορφή), που θα έχει ως αποκλειστικό σκοπό την παραχώρη υλικού (χραπτού, τηλεοπτικού, ραδιοφωνικού κλπ.) κατάλληλου χια την προβολή της χώρας στο εξωτερικό και την πληροφόρηση της κοινής γνώμης του εσωτερικού επί θεμάτων που κρίνεται αναγκαία να γίνει ενημέρωση, και θα ενεργεί ως σύμβουλος των κρατικών και δημοσίων υπηρεσιών και οργανισμών επί θεμάτων δημοσιότητος. Όλες οι κρατικές υπηρεσίες και δημόσιοι οργανισμοί θα χρησιμοποιούν κατ' αποκλειστικότητα την υπηρεσία αυτή χια την παραχώρη υλικού ως ανωτέρω. (Υπόδειγμα, σε πολύ μικρότερη ασφαλής κλίμακα, μπορεί να αποτελέσει το Βρεταννικό Central Office of Information).

5. Σε κάθε υπουργείο να συσταθεί χραφείο τύπου με επί κεφαλής στέλεχος του υπουργείου από τα πιο ικανά, που θα ενεργεί ως spokesman του Υπουργού και θα είναι υποχρεωμένο να παρέχει κάθε πληροφορία στα μέσα επικοινωνίας.
 6. Ο ρόλος του Κυβερνητικού εκπροσώπου θα περιορισθεί θεματολογικά στη χειρική κυβερνητική πολιτική και θα υποθαψισθεί. Το press room υπήρξε πάντα εστία δημιουργίας προβλημάτων για την εκάστοτε κυβέρνηση και έτσι θα γίνει σιχά-σιχά και τύρα.
 7. Να λειτουργήσει επιτροπή στρατηγικής και τακτικής για την προβολή του κυβερνητικού έργου επί καθημερινής βάσεως.
 8. Να παρασχεθεί κάθε βοήθεια και υποστήριξη στο Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεοράσεως, ώστε να μπορέσει να επιτελέσει αποτελεσματικά και υπερκομματικά το πολύ σπουδαίο έργο, το οποίο του ανατίθεται με το ν. 1866/89.
 9. Να αναδιοργανωθεί και να λειτουργήσει επί νέας τελείως βάσεως το Αθηναϊκό Πρακτορείο.

Έπιλογος: Τή γενική γραμματεία Τύπου και Πληροφοριῶν εἶχε ἀνακοινώσει προεκλογικά τό 2004 πώς θά καταργήσει ἡ Νέα Δημοκρατία στό πλαίσιο τῆς “ἐπανιδρύσεως τοῦ κράτους”. Αὐτό πού τελικά ἔκαμε ἦταν νά τήν μετακινήσει ἀπό τό υπουργεῖο Προεδρίας Κυβερνήσεως και νά τήν ὑπαγάγει υπό τόν υπουργό Επικοινωνίας.